

VÕRU MAAKONNA ARENGUSTRATEEGIA 2014 - 2025

Lisa 2 Arengustrateegia seosed teiste arengudokumentidega

Võrumaa
Oktoober 2014

Lisa 2. Arengustrateegia seosed teiste arengudokumentidega

Arengustrateegia seoseid teiste arengudokumentidega on käsitletud peamiselt visiooni tasandil. Võru maakonna visioon on:

- ✓ **Võrumaa on atraktiivne Kagu-Eesti elu- ja töökeskkond, mida iseloomustab:**
 - tugev majandus;
 - konkurentsivõimeline haridus;
 - oma kultuur ja eripära;
 - kaasaegne tervishoid ja sotsiaaltoetused;
 - kaasav ja kestlik kogukond.

Lisaks valdkondlikele eesmärkidele on arengustrateegias käsitletud ka horisontaalseid teemasid (ühenduvus, halduskorraldus, keskkonnahoid, sh energiasääst, koostöö), mille fookuseks on piirkonna arenguks soodustavate tingimuste loomine.

Võru maakonna arengustrateegia on kooskõlas alljärgnevate arengudokumentidega.

1. Konkurentsivõime kava “Eesti 2020”

Valdkonnas “Hariduse kvaliteet, kättesaadavus ja efektiivsus” on üheks valitsuse poliitika põhisuunaks haridussüsteemi kvaliteedi parandamine ning kohandamine demograafiliste muutustega. Selleks tuleb tagada tasakaal üldhariduse kvaliteedi ja kättesaadavuse vahel, so põhiharidus peaks olema kodulähedane ning gümnaasiumiharidus koonduma pigem maakondlikesse tõmbekeskustesse. Noorte paremaks kohanemiseks hilisema tööeluga on üldhariduses vajalik lisaks faktiteadmistele järjest enam arendada loovust ja ettevõtlikkust.

Võrumaa arengustrateegia üheks strateegiliseks eesmärgiks on pakkuda väärtuspõhist haridust. Seejuures on konkreetse arendusfookusena määratletud haridusvõrgu korrastamine, tagamaks optimaalset koolide arvu ning kõrgemat kvaliteeti.

Konkurentsivõime kavas käsitletakse ka kutseharidust. Oluline on, et kutseharidussüsteem tagaks ettevõtete ja ühiskonna vajadustele vastava kvalifikatsiooniga tööjõu ette valmistamise.

Võrumaa arengustrateegia panustab ka kutsehariduse arendamisse eesmärgiga tagada kindlate oskustega tööjõu olemasolu maakonnas.

Konkurentsivõime kava sedastab, et noorte valikute suunamiseks, väljalangevuse ning töötuse vähendamiseks tuleb arendada tugisüsteeme, sh õppenõustamist ja karjääriteenuseid.

Võrumaa arengustrateegia tõdeb, et õpilaste võimetekohasusega tuleb arvestada ja neid aktiivselt toetada. Selline lähenemine kindlustab, et tähelepanu ning vajalikku tuge saavad nii võimekad kui ka erivajadustega lapsed ja noored.

Noorte paremaks kohanemiseks hilisema tööeluga on üldhariduses vajalik lisaks faktiteadmistele järjest enam arendada loovust, ettevõtlikkust ning kujundada teisi õpilaste sotsiaalseid võtmepädevusi.

Võrumaa arengustrateegia kohaselt arendatakse kohalikud haridussüsteemis põhiväärtusi, milleks on ettevõtlikkus, loovus, eripärasus ja keskkonnahoidlikkus.

Valdkonnas “Tööjõu pakkumine” on poliitika suunaks tõsta aktiivsete tööturumeetmete pakkumise efektiivsust ja võimaldada nende mõju suurendamist. Selleks tuleb teha investeeringuid puuetega inimeste ja eakate elukeskkonda ning tugiteenustesse. Sama valdkonna all on poliitika suunana märgitud ka tervena elatud eluaastate suurendamine läbi tervisekäitumise parandamise ja õnnetusjuhtumite edasise vähendamise ning läbi tervishoiutaristu arendamise.

Valdkonnas “Konkurentsivõimeline ettevõtluskeskkond” on poliitika suunaks ettevõtete pikaajalist rahvusvahelise konkurentsivõime kasvu soodustava poliitika kujundamine, sh tootlikkuse kasvu tagamine ja ekspordi toetamine. Sama valdkonna all on poliitika suunana märgitud ka loomemajanduse, IKT ja teiste võtmetehnoloogiate laiem kasutamine teiste sektorite lisandväärtuse tõstmisel.

Oluline on keskkonna loomine senisest suuremas mahus ekspordipotentsiaaliga ja suurema lisandväärtusega sektoritesse suunatud otsuste välisinvesteeringute Eestisse toomiseks. Investorite meelitamiseks tuleb neile pakkuda atraktiivseid hüvesid, mis oleksid rahvusvahelises võrdluses konkurentsivõimelised.

Võrumaa arengustrateegia üheks strateegiliseks eesmärgiks on tulus ettevõtlus ja hästi tasustatud töökohad. Selleks on vajalik kaasaegsete ettevõtlus- ja tööstusalade välja arendamine, loomaks välisinvestoritele võimaluse Võru maakonnas oma tootmist arendada.

Konkurentsivõime kavas räägitakse ka vajadusest viia transpordi, IKT ja teiste valdkondade ettevõtlust toetav taristu ning institutsioonid rahvusvahelisele tasemele.

Maakonna arengustrateegia horisontaalseks arendusfookuseks on ühenduste parendamine liikuvuse tagamiseks.

Valdkonnas “Keskkonnasõbralik majandus ja energeetika” on poliitika suunaks majanduse üldise ressursi- ja energiamahukuse vähendamine.

Maakonna arengustrateegia horisontaalseks arendusfookuseks on keskkonna hoidmine, sh energiasääst, mis on otseselt suunatud erinevate energiasäästu meetmete kasutusele võtmisele.

Ülaltoodut arvesse võttes on kõik Võru maakonna visiooni komponendid suunatud “Eesti 2020” eesmärkide täitmisele.

2. Eesti regionaalarengu strateegia 2014-2020

Regionaalarengu strateegia visioon 2030+ on järgmine:

- ✓ Oma eripäradele tuginedes panustab iga piirkond Eesti kui terviku konkurentsivõime kasvule, saades omakorda osa sellega kaasnevatest hüvedest.
- ✓ Inimestel on igas toimepiirkonnas kättesaadavad head töökohad, kvaliteetsed teenused ning mitmekülgseid tegevusi võimaldav meeldiv elukeskkond.

Strateegia üldeesmärgiks on:

- ✓ Toimepiirkondade parem kasutus majanduskasvuks ja elukvaliteedi tõusuks vajalike hüvede kättesaadavus.

Võru maakonna arengustrateegia horisontaalsete teemade hulgas on kajastatud teenuste kättesaadavust (ühendused), visioon on suunatud atraktiivse töö- ja elukeskkonna loomisele. Seega on maakonna arengustrateegia orienteeritud regionaalarengu strateegia visiooni täitmisesse ja üldeesmärgi saavutamisse.

3. Eesti julgeolekupoliitika alused

Valdkonnas "Eesti julgeolekukeskkonda mõjutavad arengud" tuuakse välja, et ebaühtlane regionaalne areng mõjutab riigisisest stabiilsust.

Valdkonnas „Ühiskonna toimepidevus ja sidusus“ tuuakse välja, et riigi võime julgeolekuohte ennetada ja nendega toime tulla sõltub valmidusest säilitada riigi ja rahva eksistentsiks vajalikud vältimatud funktsioonid. Riigi arengu huvides edendatav ühiskonna sidusus ning elutähtsate teenuste toimepidevus kindlustab julgeolekut ka ohtude ilmnemisel.

„Kaitsepoliitika“ riigikaitse valdkonnas tuuakse välja, et riigi julgeoleku ja kaitsetahte tugevdamisel ning sõjalise kaitse ühiskondliku toetuse laiendamisel on oluline roll vabatahtlikkusel põhineval Kaitseliidul ning selle allorganisatsioonidel. Riik soodustab vabatahtlikku riigikaitsetegevust.

Valdkonnas „Ühtlane regionaalne areng“ on öeldud, et riigi julgeolek on mõjutatud majanduslikust, sotsiaalsest ja keskkonnavalasest turvalisusest kogu Eestis. Eesti territoorium tervikuna peab olema elamisväärne ja turvaline. Tuleb vältida ebasoodsaid rahvastikuprotsesse ning suurte sotsiaal-majanduslike, julgeoleku- ja turvalisusriskide liigset koondumist mingitesse piirkondadesse. Ühtlase regionaalse arengu ja asustatuse tagamiseks korraldab riik vajaliku infrastruktuuri väljaarendamise, toetab kohalike omavalitsuste suutlikkuse tõstmist, tagab turvalisuse, hariduse, tervishoiu ja muude avalike teenuste kvaliteedi ja kättesaadavuse ning regionaalpoliitika tervikliku juhtimise. Riigistruktuuride paiknemisel arvestatakse piirkondlikke eripärasid.

Julgeolekupoliitika alused on horisontaalne arendusdokument. Võru maakonna arengustrateegia horisontaalsete teemade hulgas on muuhulgas kajastatud riiklike struktuuride (ametid, inspeksioonid, kaitsevägi, Kaitseliit jne) kohaloleku tagamist maakonnas ja nende vajaduste realiseerimisele kaasa aitamist. Nimetatud fookus on otseselt suunatud kõrgema siseturvalisuse tagamisele. Maakonna arengustrateegia eesmärk on mitmekesise elu- ja majanduskeskkonna kujundamine (atraktiivne elu- ja töökeskkond viitavad otseselt sellele), seeläbi on arengustrateegia koostöös Eesti julgeoleku poliitika alustega.

4. Eesti riiklik turismiarenduskava 2014-2020

Turismiarenduskava visioon on järgmine:

- ✓ Aastaks 2020 on Eesti turistidele tuntud ja hea mainega Põhjamaade turismisihtkoht, mis pakub meeldejäädavat reisielamust ning kust on soovi korral mugav reisida teistesse Läänemere piirkonna riikidesse.

Maakonna visioon on turismiarenduskavaga kooskõlas – oma kultuuri ning eripära hoidmine ning arendamine (strateegiline eesmärk) muudab piirkonna seda külastavate turistide jaoks huvipakkuvaks.

5. Üleriigiline planeering Eesti 2030+

Üleriigilise planeeringu kaheks esimeseks põhisuunaks on:

1. tasakaalustatud ja kestlik asustuse areng, sh:
 - olemasolevale asustusstruktuurile toetuva mitmekesise ja valikuvõimalusi pakuva elu- ja majanduskeskkonna kujundamine;
 - töökohtade, haridusasutuste ja mitmesuguste teenuste kättesaadavuse tagamine toimepiirkondade sisese ja omavahelise sidustamise kaudu.
2. head ja mugavad liikumisvõimalused:
 - a. teenuste, haridusasutuste ja töökohtade kättesaadavuse tagab toimepiirkondade sisene ja omavaheline sidustamine kestlike transpordiliikide abil;
 - b. tagatud on kiire, piisava sagedusega ja mugav ühendus välismaailmaga;
 - c. erinevaid transpordiliike kasutatakse tasakaalustatult, arvestades piirkondlike eripäradega.

Võru maakonna arengustrateegia on üleriigilise planeeringuga kooskõlas, kuna panustab mitmekesise elu- ja majanduskeskkonna kujundamisse (arengustrateegia visioon), samuti teenuste kättesaadavusse.

6. Eesti ettevõtluse kasvustrateegia 2014-2020

Kasvustrateegia seab Eestile küllalt ambitsioonika visiooni. Strateegiakohaselt on Eesti aastaks 2020:

- ✓ Lõimunud rahvusvahelisse ärikeskkonda - Eesti ettevõtja on tunnustatud ja lugupeetud partner nii Stockholmis kui Peterburis, nii San Franciscos kui Shanghais. Eestisse on teretulnud äri ajama rahvusvahelised ettevõtted, kelle jaoks on oluline innovatsioonisõbralik keskkond, läbipaistev, usaldusväärne ja kiire asjaajamine, hea infrastruktuur ning ligipääs Skandinaavia, Baltikumi ja Loode-Venemaa turgudele.
- ✓ Spetsialiseerunud, usaldusväärne, kohanemisvõimeline - Eesti ettevõtjate rahvusvahelise edukuse alus on arukas spetsialiseerumine, kiire kohanemisvõime, innovaatilisus, efektiivsus ning usaldusväärsus. Maailm on eksportijate koduturg. IKT-lahendused on ettevõtetes laialdaselt kasutusel.
- ✓ Atraktiivne julgetele ja tegusatele ettevõtjatele ning noortele talentidele - Eesti ettevõtjad on muutusi eestvedavad. Ei kardeta katsetada uusi tehnoloogiaid, julgetakse arendada ideid ja ärimudeleid ning olla loovad ja ettevõtlikud. Noortel rahvusvahelistel talentidel on eestis parimad võimalused karjääri teha ja olla tegelikud otsustajad. Eesti on rahvusvaheliselt tuntud start-up ettevõtte kasvuala.
- ✓ Rahvusvahelise äri ristteel tugevas ELis - Eesti majandus paistab Euroopas endiselt silma dünaamilisuse ning väljapaistvate majandusarengu näitajatega. Põhjapoolsete ELi liikmete jaoks on Eesti transiitsõlm Kesk-Euroopa turgudele ja läänepoolsete ELi liikmete jaoks sild kiirelt arenevale Loode-Venemaale.
- ✓ Toetava ja proaktiivselt arengut juhtiva avaliku sektoriga - Eesti avalik sektor on orienteeritud ettevõtete konkurentsivõime ja rahvusliku rikkuse kasvatamisele. Riik kasutab sotsiaalmajanduslikke väljakutseid ettevõtete konkurentsivõime tõstmiseks. Võtmeväljakutsetele vastamiseks suudetakse koostööd teha poliitikavaldkondade üleselt, kaasates ka valitsusväliseid partnereid.

Ettevõtluse kasvustrateegias püstitatud visiooni täitmisesse aitavad kõige enam kaasa Võrumaa arengustrateegia majanduse ja hariduse valdkonnad. Kaasaegsete ettevõtlus- ja tööstusalade väljaaarendamine loob võimalused rakendada Võrumaa geograafilisest asukohast tulenevat eelist – ligipääsu Baltikumi ja Loode-Venemaa turgudele. Väärtuspõhine haridussüsteem tagab loovate ja ettevõtlike noorte pealekasvu.

7. Transpordi arengukava 2014-2020

Transpordi arengukavas määratletud eesmärk on:

- ✓ Eesti transpordisüsteem võimaldab inimeste ja kaupade liikumist kättesaadaval, mugaval, kiirel, ohutul ja kestval moel.

Liikuvuse tagamisel ja transpordisüsteemi kujundamisel lähtutakse nende poliitikavaldkondade eesmärkidest, mille saavutamisele transpordisüsteem peab kaasa aitama:

- ✓ transpordisüsteem peab võimaldama ohutut ja keskkonnasäästlikku liikumisvõimalust kõigile inimestele;
- ✓ liikuvus on oluline regionaalse arengu tagamisel;
- ✓ liikuvus on oluline majandustegevuse võimaldaja;
- ✓ eelistatakse väiksema keskkonnamõjuga liikumisviise;
- ✓ liikumisviisid peavad olema integreeritud.

Tegemist on horisontaalse arengudokumendiga. Maakonna arengustrateegias on fookusena määratletud piirkonna arenguks soodustavate tingimuste loomine, sh ühenduste parendamine (teed, sh kergteed, ühistransport, raudtee jms). Seega on Võrumaa arengustrateegia kooskõlas transpordi arengukavas sätestatud eesmärgi ning põhimõtetega.

8. Tartu ja Lõuna-Eesti nutika spetsialiseerumise strateegia

Strateegias on välja toodud mitmeid ettepanekuid tegevusteks. Võrumaaga otseselt seonduvad on järgmised:

- ✓ Leida Maaülikooli ja teiste toiduvaldkonna T&A ja koolitusega seotud asutuste ja ühenduste (nt mahetootjate) tootearendus- ja turundustegevuste ühtseks võrgustikuks koondamise ja toetamise tarvis sobiv institutsionaalne vorm Põllumajandusministeeriumi T&A ja nutika spetsialiseerumise meetmete raames.
- ✓ Laiendada Eesti Puitmaja- ja Passiivmajaliite, Kagu- Eesti puiduklastrit, Nanotehnoloogiate TAKi ning TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia rahvusliku ehituse ja disaini spetsialiste kaasates Võru puidutöötlemise ja mööblitootmise kompetentsikeskust puitmajade tootmiseks vajaliku teadmus-, tehnoloogia- ja koolitusbaasi.
- ✓ Rakendada (eeldatavasti ennekõike Eesti riikliku turismiarengukava 2014–2020 raames) Lõuna- Eesti turismiarengu Läti ja Venemaa suuna turunduskampania ning arendada Valgast ja Otepääst Lõuna- Eesti Riia suuna väravad.
- ✓ Maakondlikud arenduskeskused võiks spetsialiseeruda ühtlasi ettevõtete konsultatsioonile – (toote)arendusele partnerluses kohalike ettevõtete, Tartu Teaduspargi ja T&A asutustega.

Võrumaa arengustrateegia elluviimisel lähtutakse nimetatud ettepanekutest, panustades võimalikult palju piirkondlikule eripärale. Maakonna arengustrateegias on defineeritud nutika spetsialiseerumise kasvuvaldkond, milleks on puit.

9. Põlva maakonna arengukava 2011-2017

Põlvamaa tunnuslause on „Rohelisem elu“ – mis tähistab väärtuslikku loodus- ja elukeskkonda, elamiseks, töötamiseks ja puhkamiseks. Põlvamaa turvaline ja puhas looduskeskkond on tõhusalt kaitstud, ressursse säästvalt edendatakse uuenduslikke tootmisviise ning paikkonnale iseloomulikke tegevusi. Põlvamaal on toimiv infrastruktuur ning kättesaadavad teenused. Põlvamaa inimesed väärtustavad tervist, haritust, loovust, ettevõtlikkust ja koostööd.

Üldjoontes taotlevad nii Võru- kui ka Põlvamaa sama – head elu- ja töökeskkonda. Kuigi teatud ressurside (nt raha ja inimesed) ja püüdluste osas ollakse konkurentsituatsioonis, ei ole maakondade visioonid üksteisega vastuolus.

10. Arengustrateegia Valgamaa 2020 (eelnõu)

Valgamaa visioon 2020:

- ✓ Valgamaa on kergesti ligipääsetav, tugeva identiteediga ja atraktiivne Liivimaa keskus, kus on hea elada.

Ka siin kehtib konkurentsituatsioon nii soovitud seisundi kui ka selleks vaja minevate ressurside osas, maakondade püüdlused ei ole aga omavahel vastuolus.